

..... Σ Η Μ Α

Ο.- Θά ἀκούσετε τή λαογραφική ἐμπομπή τοῦ σταθμοῦ μας " Ποντιακοί ἀντίλαλοι" πού γράφει καί ἐπιμελεῖται ὁ συνεργάτης μας Στάθης Εὐσταθιάδης.

Μουσική ἐπιμέλεια Ἡρακλῆ Κοκοζίδη.

..... τό σῆμα σβῆνει

Ο.- Στήν σημερινή μας ἐμπομπή θά σᾶς μιλήσωμε γιά τόν κοῦκο, γιά τό θρυλικό αὐτό πουλί, γύρω ἀπό τό ὁποῖο ἡ Ἑλληνική Παράδοση εἶναι πλούσια. Σήμερα θά δοῦμε μερικά περιστατικά μέ τό πουλί αὐτό, σύμφωνα μέ τήν Ποντιακή Παράδοση καί πού ἔχουν σχέση μέ τό θρύλο τῆς Ἀγίας Εἰκόνας τῆς Παναγίας Σουμελά.

Στήν περιοχή Ματσούκας τόν κοῦκο τόν λέγαν καί Πλούτων, ἔφερνε τόν πλοῦτο δηλαδή, γιατί αὐτός ἔφερνε τήν ἀνοιξη.

Ὁ κοῦκος ἢ ὁ Πλούτων, ὅπως λέει ἡ Παράδοση στή Ματσούκα, ξηραίνεται στό κλαδί στίς 9 Ὀκτωβρίου καί ξαναζωντανεύει στίς 9 Μαρτίου μέ τό παλιό ἡμερολόγιο πάντα. Στίς 25 Φεβρουαρίου ἀρχίζει ὁ κοῦκος νά φωνάζη στά ρέματα. Καί τά λαλήματά του ἀποτελοῦν τό μήνυμα γιά τόν ἐρχομό τῆς ἀνοιξης, πού εἶναι γιά τοὺς ἀνθρώπους ^{πλοῦτος} ~~καί ὁποῖοι~~ δίκαια τόν βάπτισαν μέ τό ὄνομα Πλούτων.

Ὁ κοῦκος θά φωνάζη μέχρι τίς 24 Ἰουνίου. Οἱ γεωργοί στό διάστημα αὐτό τόν κοῦκο ἔχουν ^{συντροφιά} ~~πρέα~~. Τά ἀραιά λαλήματά του δίνουν κάποιο ρυθμό στή δουλειά τους. Αἰσθάνονται ὑποχρεωμένοι ἀπέναντί του, πού τοὺς ἔφερε τήν ἀνοιξη καί πού μέ τά λαλήματά του δίνει ρυθμό στή δουλειά τους, γι' αὐτό τοῦ προσφέρουν τήν εἰλικρινῆ ἀγάπη τους. Ἀλλά ὁ κοῦκος εἶναι συνυφασμένος μέ τή θρυλική παράδοση τῆς Παναγίας Σουμελά.

..... Λ Υ Ρ Α

Σύμφωνα μέ τήν παράδοση τό εἰκόνισμα τῆς Παναγίας Σουμελά ^{ἦταν} ~~ἦταν~~ ^{ἀπό τόν} ~~πλοῦτο~~ ^{ἐξ ὁποῦ} ~~ἦταν~~ τῶν Ἀθηνῶν μέ κατεύθυνση πρὸς τόν Πόντο. Δυὸ καλόγηροι, ὁ Βαρνάβας καί ὁ Σωφρόνιος μέ θεία Ἐπιταγή ἀκολούθησαν τοῦτο τό φτερούγισμα. Κατά τή διάρκεια τούτης τῆς πορείας τό εἰκόνισμα ἔβγαζε ἓνα βουϊτό, πού αὐτό κυρίως ὁδηγοῦσε τοὺς δυὸ καλόγηρους. Ὄταν λοιπόν τό εἰκόνισμα ἔφθασε στή θέση Χατζά-~~Βερά~~ ^{Βερά} ~~ἦταν~~ ^{ἔμεινε} ἐπὶ τρία χρόνια, ^{ἔμεινε} ~~ἦταν~~ ἓνα σπήλαιο ἦταν ὁ πρῶτος σταθμός τοῦ Εἰκονίσματος στήν ἱερή Του πο-

ρεία.Οι Ματσουνιαῖοι ἐπισκέπτονταν μέχρι τὰ τελευταῖα, τοῦτο τό σπῆ-
λαιον, ἀπό τὰ τοιχώματα τοῦ ὁποῖου ἔσταζαν σταλακτῖτες ^{μαλὲ} νεροῦ. Αὐτές οἱ
σταλακτῖτες ^{μαλὲ} ἦταν ἀγιάσματα καί εἶχαν σπουδαιότατη θεραπευτική δύναμη.

Στὴν περιοχή, γιὰ τὴν ὁποία σᾶς μιλοῦμε, ὑπάρχει ἓνα χωριό, πού τό
λέν' Σιαλήτα. Πέρα ἀπ' αὐτό τό χωριό οἱ κοῦκοι δέν φωνάζουν. Ἄς δοῦμε
τί λέει ἡ Παράδοση γι' αὐτό.

Ὅταν ὁ Βαρνάβας καί ὁ Σωφρόνιος, πού ἀκολουθοῦσαν τό φτερούγισμα
τοῦ Εἰκονίσματος τῆς Παναγίας Σουμελᾶ, ἔφτασαν στό χωριό Σιαλήτα, δέν
μποροῦσαν πιά νά ἀκολουθήσουν τό Εἰκόνισμα, γιατί τό βουῖτό του δέν
ἀκουόταν πιά, ἐξουδετερώθηκε ἀπό τὰ λαλῆματα τῶν χιλιάδων κοῦκων στή
θέση αὐτή. Τότε οἱ δύο καλογηροὶ παρακάλεσαν τοὺς κοῦκους νά σταματή-
σουν χάριν τῆς Παναγίας Σουμελᾶ. Καί οἱ κοῦκοι ὑπήκουσαν. Ἀπό τότε πᾶ-
νω ἀπὸ τό χωριό Σιαλήτα καί μέ κατεύθυνση τοῦ ὅρους τοῦ Μελᾶ, φωνή
κοῦκου δέν ἀκούεται. Αὐτά λέει ἡ Παράδοση. Ἡ Ποντιακὴ λαϊκὴ μοῦσα ἐ-
δημιούργησε γύρω ἀπ' αὐτὴν τὴν Παράδοση ὁλόκληρο τραγοῦδι.

..... Α Υ Ρ Α

Στὴν Παναγίαν Σουμελᾶ ὁ Πλούτων κί κουῖζει,
καί μέ τό νά ἐπλάστεν πουλὶν, ἀπὸ πᾶ κατ' νουνίζει.

Σύμφωνα μέ τό τραγοῦδι αὐτό ὁ κοῦκος σεβάστηκε τό Εἰκόνισμα, ἀναλογί-
στηκε τὴν ἱερὴ ἀποστολὴ τῶν δύο καλογήρων, οἱ ὁποῖοι θά ἔχτιζαν πάνω
στό ὄρος τοῦ Μελᾶ τὴν Μονὴ τῆς Παναγίας τῆς Ἀθηνιώτισσας, τῆς ἐπονο-
μαζομένης Παναγίας Σουμελᾶ.

..... ΛΥΡΑ-ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Ο.-

Ὁ λαὸς μας κατὰ πρόπο θαυμαστὸ δημιουργεῖ τὴν Παράδοσή του. Πέρασε
ἀντίξοες περιστάσεις πολλές, δοκίμασε τρομακτικὲς συμφορές, καί περι-
πέτειες, πού ἀπειλοῦσαν τὸν ἐξαφανισμό του. Καί ὅμως ἐπέζησε ὁ λαὸς
αὐτός χάρις εἰς τὴν ζωτικότητά του, χάρις εἰς τὴν ψυχικὴ του ἀντοχὴ
καί πρό παντός χάρις εἰς τὴν θρησκευτικὴ του Πίστη. Ἐδῶ ἀκριβῶς οἱ
ἱερεῖς Μονές τοῦ Πόντου ἔπαιζαν ἀποφασιστικὸ ρόλο. Σύμβολα θρησκευτικὰ
καί ἔθνικα μαζί, κράτησαν τό λαὸ πιστὸ στίς θρησκευτικὲς καί ἔθνι-
κὲς παραδόσεις. Τὸν ἐνεφύχωναν, τοῦ ἔδιναν κουράγιο καί δύναμη, τοῦ φώ-
τιζαν τό δρόμο τῶν πεπρωμένων του.

Χιλιάδες τὰ μοναστήρια στὸν Πόντο. Τρία προβάλλουν σάν οἱ πιδ λαμ-
προὶ φάροι, πού φωτίζουν τὸ στερέωμα. Ἡ Μονὴ τοῦ Βαζελώνος, τοῦ Περιστε-
ρεῶτα καὶ ἡ λαμπροτέρα ἡ Μονὴ τῆς Παγαγίας Σουμελᾶ.

..... ΛΥΡΑ-ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Ο.- Οἱ θρύλοι ἐπαναλαμβάνονται, ἡ Παράδοση συνεχίζεται, ἡ ἴδια ἡ πρόσφυξ Πα-
ναγία Σουμελᾶ ἐφιλοξενεῖτο χρόνια στὸ Μουσεῖο Μπενάκη. Ἦρθε ὅμως ἡ στιγ-
μὴ καὶ φτερούγισε πάλι, γιὰ νὰ στήσῃ τὴ φωλιά της πάνω στὰ γραφικὰ ὑψώ-
ματα τοῦ Βερμίου - στὴν Καστανιά -. Οἱ Πόντιοι τῆς ἔχτισαν ἐκεῖ τὴν ἱε-
ρὴ Μονὴ Της. Τώρα κάθε χρόνο στὴν Καστανιά τὸ δεκα-πενταύγουστο πανηγυρί-
ζουν οἱ Ἕλληνες σέ μιὰ ἑξαρση ἱερὴ καὶ Ἐθνικὴ καὶ θυμοῦνται κάθε φορά
αὐτό, πού χάθηκε, αὐτό, πού ὑπάρχει σήμερα, μὰ καὶ τὸ μέγα Ἐθνικὸ ~~ἔδαφος~~
γιὰ ^{ἀδικοῦν} Ἐθνικὴ ~~προσέλαση~~ καὶ ~~ἐνμνησμοῦ~~

..... ΛΥΡΑ-ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Ο.- Ἐδῶ κλείνει ἡ ἐμπομπή μας. Εὐχαριστοῦμε θερμὰ τὸν κ. Εὐστάθιο Κοκκινίδη
ἀπὸ τὰ Ἀλωνάκια-Κοζάνης, πού μᾶς ἔδωσε πολὺτιμα στοιχεῖα καὶ πού τὰ χρη-
σιμοποιήσαμε στή σημερινή μας ἐμπομπή.

Θά εἴμαστε καὶ πάλι μαζί σας τὴν ἐρχόμενη Πέμπτη αὐτὴ τὴν ὥρα.

Περιμένομε γράμματά σας. Ἡ διεύθυνσή μας: Στάθην Εὐσταθιάδην, Ἀγίου
Δημητρίου 223 Θεσσαλονίκη. Στεῖλτε μας ὅτιδήποτε, πού νὰ ἐνδιαφέρῃ τὴν
Ποντιακὴ Λαογραφία. Σᾶς εὐχαριστοῦμε.

..... Σ Η Μ Α

Μετεδόθη ἡ λαογραφικὴ ἐμπομπὴ τοῦ σταθμοῦ μας " Ποντιανοὶ ἀντίλαλοι "

..... τὸ σῆμα σβήνει